

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
Centrum práva duševního vlastnictví

NFT a Autorské právo

Studentská vědecká odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Autor: Fedor Fedorchuk

Konzultant: JUDr. Irena Holcová

2023

XVI. ročník SVOČ

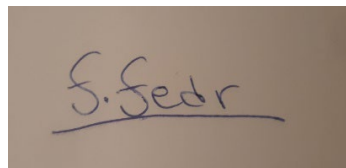
Navrhovaný specializační modul: Autorské právo a práva průmyslová

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do XVI. Ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 11.04.2023

A rectangular area containing a handwritten signature in blue ink that reads "S. Fedr".

Fedor Fedorchuk

Celkový rozsah vlastního textu práce (od úvodu po závěr), včetně mezer a poznámek pod čarou:

43.808 (čtyřicet tři tisíc osm set osm) znaků

Poděkování

Elišce za její přátelskou podporu, odbornou pomoc a neodolatelný smysl pro humor.

Markovi za jeho vyčerpávající argumentaci při debatě o existenci NFT v rámci autorského práva.

Máje za její podporu a pomoc při tvorbě

Martině za její neocenitelnou výpomoc s libozvučností této práce.

Paní doktorce Irene Holcově za její čas a odborný názor na fenomén NFT.

Obsah

Úvod	1
Úvod do NFT	3
Úvod do základů autorského práva	9
Průnik NFT a autorského práva	15
Převod NFT. Kde a jak?.....	15
Porušení autorského práva s NFT.....	17
Závěr.....	20
Seznam literatury.....	21

Úvod

Příchodem internetu se svět dramaticky změnil. Vzniklo mnoho oblastí lidské činnosti, které předtím neexistovaly; mnoho oborů se také ocitlo v krizi, s níž se musely buď vypořádat nebo ji překonat. Mezi takovými obory bylo i právo. Snadnost, s jakou bylo možné kopírovat digitální informace, způsobovala, že právo, včetně práva autorského, bylo vnímáno některými neodborníky jako rudiment v nově vzniklém digitálním světě¹.

Po téměř 30 letech koexistence autorského práva a internetu lze říci, že ačkoliv obavy o budoucnosti tohoto právního odvětví nebyly zcela bezdůvodné, přesto se úspěšně vypořádalo s prvotními výzvami digitální éry.

Nyní však přichází na řadu druhá vlna výzev, které souvisejí s fenoménem blockchainu, jenž umožnil vznik dvou pravděpodobně nejpůvodnějších jevů internetu posledních let: kryptoměn a NFT (Non-Fungible tokenů).

Právě na druhý z uvedených fenoménů se v této práci zaměřím. I když jsou NFT široké veřejnosti známy (minimálně díky tomu, že jsou občas drahé²), jen menší část dokáže popsat, jak tyto tokeny vznikají, existují a jak funguje jejich. Je tedy logické, že nedostatečné obeznámení s technickým kontextem brání v hlubokém zkoumání právní stránky tohoto jevu, tedy vztahu mezi Autorským právem³ a NFT.

V souvislosti s výše napsaným považuji za nutné začít svou práci s krátkým technickým kontextem NFT, tedy poskytnout odpovědi na jednoduché otázky: co jsou, jak vznikají, k čemu se používají a jak dochází k jejich převodu. Po uvedení technického kontextu bude následovat krátký exkurz do základů Autorského práva, abych označil hranice tohoto právního odvětví, resp. abych vymezil, jaké jeho části se vztahují na fenomén NFT. Pak se posuneme k části, která bude věnována zkoumání průniku Autorského práva a NFT a všech nuancí, které z tohoto průniku vycházejí, tedy porušení práv jednotlivých autorů neboli lidsky umělci,

¹ Peter Popham, Independent on Sunday, Sunday 13 October 1996

² Josie Thaddeus-Johns, *What Are NFTs, Anyway? One Just Sold for \$69 Million*, N.Y. TIMES (Oct. 4, 2021), <https://www.nytimes.com/2021/03/11/arts/design/what-is-an-nft.html> [<https://perma.cc/C3NY-G2X5>]

³ Zde a dále budu využívat pojem „Autorského práva“ ve smyslu odvětví, pojem „autorské právo“ ve smyslu subjektivního práva autora k výsledku jeho tvůrčí duševní činnosti.

právních komplikací při převodu tokenů a rozsah sukcese práv z toho plynoucí. Nakonec zodpovíme otázku, co doopravdy v konkrétních případech vlastní vlastník, resp. držitel tokenů a jak velký je rozsah práv, které z vlastnictví NFT může plynout. V závěru práce popíšu své úvahy, jak v budoucnu se změní postavení těchto tokenů a jakou roli v tom bude hrát případná právní regulace, a bude-li vůbec přínosná.

Úvod do NFT

NFT neboli token je jedinečným záznamem v decentralizované evidenci, která se nazývá blockchain⁴; samotný token se může týkat určitého aktiva nebo určitého množství práv, jež mohou mít materiální hodnotu ve fyzickém světě⁵. Z této definice lze vyvodit, že nepostradatelným prvkem jakéhokoliv NFT je záznam v blockchainu, nikoliv materiální hodnota anebo soubor práv předávaných spolu s tokenem. Potvrzení této teze můžeme najít i v podrobné analýze procesu, během kterého se vytvářejí NFT. Tento proces se nazývá „minting“ neboli ražba či tokenizace, který bude rozebrán níže.

Co však může být NFT? Existují požadavky, které objekt (nějakou hmotnou anebo nehmotnou věc či nehmotný statek) vyloučily anebo zahrnuly do množství objektů, jež by se potenciálně mohly stát NFT? K tomu, aby objekt byl tokenizován⁶, musí nejdříve existovat minimálně v digitální podobě, aby mohl být následně přidán do kódu tokenu a později i umístěn na blockchain. Pokud objekt tedy existoval pouze v materiální podobě, před tokenizací by měl být nejdříve digitalizován. Jediným požadavkem kladeným na objekt tokenizace je tedy jeho možnost digitalizace, což logicky vylučuje z tohoto seznamu nehmotné materie jako chuť anebo vůně. Ostatní objekty, a to buď materiální či digitální, by se převést do NFT daly, sem proto můžeme řadit i audionahrávky. Tokenizace funguje na stejném principu jako digitalizace objektů. Například fotografie, resp. její originál, může vzniknout buď v materiální anebo digitální podobě. To stejné se uplatní i u NFT, který představuje pouze určitý stav původního objektu, jeho „nový život“ tím, že začal existovat na blockchainu.

Ze začátku je však nutné si uvědomit, co je blockchain. Blockchain je decentralizovaná digitální databáze, ve které jsou uloženy a mezi sebou zřetězeny zašifrované bloky dat, jež dohromady tvoří chronologicky jednotný zdroj informace⁷. Určující význam má však to, že ukládání a změnu dat v evidenci nemá na starosti jeden centrální subjekt, nýbrž každý aktivní účastník

⁴ LegalEagle, *NFTs Are Legally Problematic ft. Steve Mould and Coffezilla*, YouTube, na 1:12 (27. dubna 2022), https://www.youtube.com/watch?v=C6aeL83z_9Y&t=10s&ab_channel=LegalEagle

⁵ CoinDesk, *NFTs and the Law*, YouTube na 2:33 (10. března 2021), https://www.youtube.com/watch?v=L_8j5T4UNZo&ab_channel=CoinDesk

⁶ Tokenizace – proces vytvoření NFT neboli tokenu.

⁷ SAM DALEY, *What is Blockchain?* BuiltIn (31. srpna 2022) <https://builtin.com/blockchain>

blockchainu⁸. Fungování tohoto procesu můžeme vidět na příkladu ražby NFT, čímž si ukážeme, jak v praxi funguje blockchain, a zároveň jak vzniká token.

Token vzniká programováním nebo pomocí počítačového programu na blockchainu, kam se zadají jeho dvě nedílné součásti: „**smart contract**“ (samostatně vykonatelná digitální smlouva, jež umožňuje dvěma nebo více stranám vzájemně provádět transakce – v podstatě se jedná o algoritmus obsažený uvnitř tokenu⁹, který provádí určitou operaci za určitých podmínek¹⁰) a **metainformace** (kódové údaje určující obsah NFT – obrázek, hudba, video). Následně se údaje potvrdí „hashem“ vydavatele tokenu¹¹ a „hashem“ bloku informací před ním. Spolu s tímto procesem „minter“¹² zaplatí provizní částku zúčastněným osobám, což představuje jakýsi poplatek za vznik nové položky na blockchainu. Tento poplatek se nazývá „gas“; bez tohoto poplatku token nemůže vzniknout.

Ačkoliv výše zmíněné může působit zmatečně, je důležité pochopit, že se jedná o sloupek informací ve formě zdrojového kódu, který se po zaplacení poplatku za vznik veřejně zobrazí v blockchainu jako „čerstvá položka“¹³. Tyto informace pak berou na starost „mineři“¹⁴, kteří přidají naši informaci o vzniku tokenu do bloku spolu s jinými informacemi, které poskytlí jiní uživatelé. Následně „miner“ označí tento blok svým „hashem“, čímž ho uzavře a tím znemožní jakoukoliv následující změnu, a tím ho i uloží na blockchainu. Následující blok se bude muset připojit na tento čerstvě vzniklý, a tak vzniká jediný řetězec informací, ve kterém lze vyhledat zápis o jakékoli provedené změně, následně se tam objeví i navždy zůstane informace o vzniku daného tokenu.

⁸ Pro lepší porozumění můžeme představit pod pojmem „účastník blockchainu“ můžeme představit počítač s nainstalovaným softwarem.

⁹ ANDREW ZAPOTOCHNYI, *What are Smart Contracts?* Blockgeeks (19. října 2022) <https://blockgeeks.com/guides/smart-contracts/>

¹⁰ Častou a velmi důležitou položkou pro NFT industrie „smart contractu“ je např. automatické vyplacení stanovené provize „minterovi“ tokenu při jeho prodeji.

¹¹ Jedná se o kryptografickou funkci, která se používá pro potvrzování transakce (VANDA KOCIANOVÁ, *Blockchain a Autorské právo*, Diplomová práce, PF UK [31. srpna 2022]). Je klíčem potvrzujícím jeho originalitu.

¹² Minter“ je osoba, která NFT „zamintila“, resp. vydala. Je autorem „smart kontraktu“, jenž je součástí NFT a je vlastníkem prvotního „hashe“, který je uveden na bloku informací obsahujícím údaje o vydání NFT. Zde a dále pojem „minter“ a vydavatel neboli autor je zaměnitelný.

¹³ Ve smyslu toho, že tato položka na blockchainu předtím neexistovala.

¹⁴ „Minery“ jsou nezávislí účastníci dostávající odměnu za to, že shromažďují data od různých uživatelů blockchainu do velkých uložišť, které se nazývají bloky. Je to zároveň i důvodem, proč blockchain má svůj současný název.

Důležité je i rozdělení blockchainů podle druhů. Nejpopulárnějším druhem blockchainu (zároveň i ten blockchain, který jsem popsal výše) je veřejný blockchain; je protipólem soukromého blockchainu. Jejich klíčová odlišnost se zakládá na tom, že účastnit se operací na veřejném blockchainu může jakýkoliv subjekt bez omezení. Účastníci soukromého blockchainu se mohou připojit jen na základě pozvánky, která současně prověřuje jejich identitu anebo autenticitu jiných údajů¹⁵. Druh blockchainu může hrát velkou roli pro NFT – důvody, které poukazují na to, proč tomu tak je, budou podrobněji rozvedeny v kapitole, popisující vztah autorského práva a NFT.

Výše zmíněné detaily popisují technický proces vzniku NFT, který je relativně složitý na samostatné převedení, a proto většina „minterů“ neprogramuje všechny detaily, ale využívají nějakou formu technické pomoci (např. používání ustálených algoritmů anebo ready-go programů), což není problematické v obecné rovině, ale teoreticky to může vést ke komplikacím v autorskoprávní sféře; důvody popíšu v následující kapitole věnované základům autorského práva.

Po uvedení základní technické stránky je možné dopodrobna popsat, čím je pro účely této práce NFT. Jak již bylo řečeno výše – NFT je kódem v blockchainu, zároveň je i atributem, který prokazuje existenci informací v něm obsažených¹⁶. S pomocí NFT je možné vyhledat příslušný údaj a ověřit jeho pravost, tedy jakýsi certifikát pravosti. Z ryze technické stránky NFT fakticky existuje pouze proto, aby ověřoval sám sebe (resp. údaje o svém vzniku obsažené na blockchainu). Vnější obsah tokenu, na který se odkazuje, a do kterého patří výše zmíněné obrazy, video a audionahrávky je tedy jakýmsi doplňkovým produktem. Avšak tento produkt je zároveň tím, co „naplňuje“ tento token z hlediska objektivně vnímatelného obsahu. Dle mého názoru chápat NFT tokeny jako pouhé osvědčení o vlastnictví samých sebe má svou opodstatněnost, ale zároveň razantně zužuje úhel pohledu, kterým můžeme na NFT nahlížet. V rámci své práce se proto na NFT budu dívat jako na stav díla, který je vyjádřen v podobě jedinečného kódu na blockchainu a jenž odkazuje na určitý obsah a současně slouží k ověřování své platnosti a z této definice budu vycházet pro další zkoumání.

¹⁵ SHOBHIT SETH, „Public, Private, Permissioned Blockchains Compared“ Investopedia (28. července 2022) <https://www.investopedia.com/news/public-private-permissioned-blockchains-compared/>

¹⁶ Viz. poznámka pod čarou č. 7

Důležitou otázkou je i převod NFT. Ta naštěstí není nijak záludná. Žádný rozdíl v disponování oproti standardní movité věci nenajdeme – můžeme token prodat, koupit, pronajmout, darovat atd. Všechny tyto transakce mohou provést mezi sebou jednotlivci na blockchainu, avšak kvůli anonymitě se jedná spíše o výjimky, jelikož se kladou mnohonásobně větší nároky na komunikaci a kontraktační proces obecně. Mnohem populárnější je verze převodu, která se odehrává na online-tržištích (např. nejpopulárnější je „OpenSea“), jež jsou v podstatě webovými stránkami, na nichž je vlastníkům a „minterům“ umožněno tokeny prodávat, a to buď inzertním způsobem anebo ve veřejné dražbě v rámci online tržiště. Online-trhy jsou výhodnější z toho důvodu, že jim je věnována větší pozornost publika, a proto jsou snadnou cestou, jak „minter“ může najít zájemce, na které mohl převést svůj token.

V případě převodu, který probíhá mimo tržiště (tedy na blockchainu), jsou všechny jeho právní detaily ponechány na dohodě stran a „smart contractu“, stejně tak i způsob, kterým se převádějí NFT a práva z něj plynoucí. V případě online-trhu do převodu zasahuje třetí strana – samotný trh, který ovlivňuje proces převodu svými podmínkami poskytování služeb, jež mohou tento ve své povaze uzavřený vztah ovlivnit, třeba „odštípnout“ pro sebe část práv plynoucích z tokenu. Kupříkladu podmínky poskytování služeb na výše zmíněném online-trhu „OpenSea“ obsahují ustanovení, které říká, že používáním tržiště prodejce NFT (tedy buď „minter“ anebo jakýkoliv z nabyvatelů, který se rozhodl jím vlastněný token prodat) poskytuje „OpenSea“ celosvětovou, nevýlučnou, sublicencovatelnou, bezúplatnou licenci na užití, rozmnožování, upravování a veřejné vystavování veškerého materiálu spojeného s jakýmkoliv NFT, jež uživatel odeslal anebo zveřejnil během své činnosti na webu¹⁷. Roli mohou hrát i tím, že mohou závazně stanovit rozsah práv, která se převádějí spolu s NFT, a pokud kontrahující strany chtějí obchodovat na příslušné platformě, tak s těmito podmínkami budou muset souhlasit. Online-trhy tedy usnadňují technický proces vydání NFT tím, že místo vydání svého „smart contractu“ „minter“ může (a na některých platformách dokonce musí) přistoupit na podmínky tržiště. Nelze však pominout i skutečnost, že některá online-tržiště naopak nemají žádné podmínky poskytování služeb a slouží jen jako technický prostředník pro převod, a pokud se uskuteční, tak za něj dostávají provizi. V takových případech se do popředí znovu dostává „smart contract“ vydavatele tokenu.

¹⁷ Terms Of Service, 7. Intellectual Property Rights, OpenSea, <https://opensea.io/tos>

Zvláštní pozornost bude vyžadována i při odpovědi na otázku, k čemu se používají NFT. Na ni zatím nelze jednoznačně odpovědět, protože prakticky každý den vznikají desítky nových projektů, ve kterých se tokeny nějakým způsobem používají a jejich účely se výrazně odlišují napříč různými oblastmi. I přesto je však možné vytvořit větší generalizaci a rozdělit NFT do tří velkých skupin: **tokeny, které plní roli investičního aktiva**¹⁸, **tokeny, které slouží k potvrzení nebo poskytnutí nějakého práva vlastníkovu tokenu**,¹⁹ a nakonec **tokeny, které jsou podle mého názoru, musí být považovány za umělecká díla**, které jsou nehmotnými statky, **v běžném smyslu tohoto pojmu**. V této práci se zaměřuji výhradně na NFT jako na umělecká díla, ale nemohu vyloučit to, že v průběhu následujících kapitol budu odkazovat i na jiné druhy tokenů.

Spíše okrajovou poznámkou z hlediska významu mé práce, ale důležitou pro roztřídění tokenů mezi tradiční právní kategorie, je ta, že **NFT nejsou cennými papíry**. Je pravdou, že NFT mají shodné rysy s cennými papíry. Příkladem může být to, že do něj také můžeme vtělit nějaké právo, stejně tak jako do cenného papíru. Materiální shodnost také můžeme spatřovat v tom, že NFT se podobně jako určité druhy cenných papírů také stávají objektem spekulací. Zásadním rozdílem je však to, že NFT chybí výchozí prvek cenného papíru, a to písemný projev vůle, který učinil emitent²⁰. Proto závěr, že NFT nejsou cenným papírem je jednoznačný bez jakýchkoliv pochybností a právní úprava cenných papírů by na tokeny být použita neměla²¹.

Na konci této kapitoly nebude na škodu zopakovat výše uvedené závěry. NFT je tedy kódem na blockchainu, který demonstruje určitý obsah, ale zároveň technicky slouží jen k ověřování sebe samého. Blockchain je digitální veřejný řetězec datových bloků. Každý blok, který má svůj „hash“ od „minera“, tedy od osoby, jež tyto informace uzavřela do příslušného bloku, je navázán na blok, který vznikl těsně před ním. Blockchain může být, jak uvedeno výše, veřejný, tedy neomezující účast svých členů, anebo soukromý, ve kterém si osoba, která zosnovala jednu konkrétní síť, může ustanovit určitý kontrolní mechanismus pro účastníky. Pro úplnost je vhodné uvést, že přidání nových informací na obou druzích blockchainů je zpoplatněno.

¹⁸ K těm patří např. jedna z nejvýznamnějších NFT kolekcí „CryptoPunks“. Definičním znakem takových NFT je, že jejich cenu ovlivňuje ve větší míře aktuální tržní poptávka a nabídka než celková umělecká hodnota.

¹⁹ Příkladem tohoto druhu tokenů je projekt „NiftyCert“. Tento projekt využívá NFT jako digitální potvrzení o ukončení svého kurzu.

²⁰ DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)* ASPI, Wolters Kluwer.

²¹ Inspirace úpravou cenných papírů by však byla přínosná pro oblast NFT jako investičních aktiv.

NFT lze buď naprogramovat samostatně, anebo použít nápomocné programy. Převod těchto tokenů je volný v rámci celého blockchainu, na kterém vznikly, většinou se však provádí na online-tržišťích, jež do převodu mohou nějakým způsobem zasáhnout (buď formálně – svými podmínkami poskytování služeb, anebo materiálně – tím, že získají provizi za úspěšný převod). Tokeny mají tři generální způsoby využití: investiční aktiva, potvrzení/poskytnutí určitého práva vlastníku NFT a vyjádření uměleckého díla. Také nejsou cennými papíry, protože jim zejména chybí písemný projev vůle emitenta.

Úvod do základů autorského práva

Jelikož NFT jsou často zařazovány do kategorie sběratelských objektů a podle mého názoru je lze i jako takové považovat za umělecká díla, to znamená, že jsou nehmotné statky. Tedy je nezbytné se dotknout i obsahu sféry autorského práva a uvést, co je uměleckým dílem a jaká práva jsou na něj navázána.

Autorské právo je právem absolutní povahy, které přísluší originárně pouze jeho autorovi, fyzické osobě – člověku (tvůrci), a tomu odpovídá povinnost cizích osob zdržet se jakýchkoli neoprávněných zásahů do oprávnění autora²². Autorské právo se řadí mezi práva nepromlčitelná²³. Předmětem autorského práva je dílo, které je nehmotné, nicméně musí být vyjádřeno v jakékoli lidskými smysly vnímatelné podobě²⁴. Zákon klade obecné požadavky, které musí dílo splňovat, aby bylo za dílo uznáno. Musí se jednat dílo literární, umělecké nebo vědecké, které je zároveň jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je tedy vyjádřeno v jakékoli objektivně smysly vnímatelné podobě²⁵.

Zde je dle mého názoru nutné zopakovat pasáž z předchozí kapitoly týkající se toho, že token je stav díla, který je vyjádřen v unikátním kódu obsaženém na blockchainu, jenž odkazuje na určitý obsah a současně slouží k ověřování své platnosti. NFT je tedy vyjádřením díla v nové, unikátní podobě, proto se bude zkoumat skutečnost, jestli se tokenizací díla neztratil žádný ze zákonných požadavků a zda je NFT s nimi v souladu.

Začnu od prvního požadavku, jenž je kladen na to, že se jedná o dílo literární, umělecké nebo vědecké. To, že NFT nemůže ze své povahy být dílem vědeckým, je zřejmé, proto by se mělo zkoumat to, jestli tokeny samy o sobě spadají pod kategorie děl uměleckých anebo literárních. Uvedenou definici rozvádí Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, která stanoví, že výraz „literární a umělecká díla“ zahrnuje všechny výtvořky z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich provedení²⁶. Tím, že kód NFT

²² § 5 odst. 1 Autorského zákona

²³ IVO TELEČ, PAVEL TŮMA; Autorský zákon. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s 5.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 30.4.2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007

²⁵ § 2 odst. 1 zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen "autorský zákon")

²⁶ Vyhláška č. 133/1980 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1889, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne

(nejde-li o tokeny, které potvrzují anebo poskytují právo vlastníkov, v sobě obsahuje obrázky, videa anebo audionahrávky, které bezpochyby samy o sobě (resp. mimo NFT podobu) spadají do umělecké oblasti, není možné jejich technické vyjádření prostřednictvím NFT z této oblasti vyloučit, do NFT také můžeme vtělit i nějaké menší literární dílo, například článek²⁷. Větší texty, obrázky anebo videa však kvůli technickým omezením zahrnout nelze.

Druhým zákonným požadavkem k dílu je to, že musí být výsledkem tvůrčí činnosti autora: literární, umělecké, vědecké, tedy činnosti duševní. Pojmovému znaku tvůrčí činnosti vyhovuje pouze takový duševní výtvar, který je individuálním projevem autora vytvořený tvůrčí fantazií²⁸. Není však vyloučeno, aby duševní činnost autora byla doplněna i činností mechanickou, automatickou...umožňující vznik díla po stránce organizačně provozní, technické, řemeslné anebo jiné podobné.²⁹ Na začátku první kapitoly jsem psal, že NFT je novým stavem objektu. Situace s dílem a jeho podobou jako NFT tokenu se materiálně neodlišuje od situace, kdy se fotograf rozhoduje mezi digitální anebo fyzickou podobou originálu své fotografie. Pokud autor rozhodne se v tomto případě o prvotním vyjádření svého díla v digitální podobě s tím, že k němu bude vydán token (tedy NFT), na jeho autorství nemůže nic změnit ani skutečnost, že k vytvoření tokenu bude použita pomoc různých programů, prostřednictvím kterých převede své dílo do kýženého stavu. Zákon totiž stanoví podmínku, že autorem může být pouze osoba fyzická, která dílo vytvořila. Větší pomoc matematicko-elektronických algoritmů nebo umělé inteligence během procesu vytváření díla by mohla přivodit to, že by dílo vůbec nevzniklo, stejně jako autorské právo jakékoliv osoby vůči němu. K tomuto lze úspěšně namítat, že původní dílo, které by mělo být tokenizováno do podoby NFT, přesto stvořil samostatně autor; technická pomoc byla využita jenom k ulehčení převodu díla do NFT podoby. **Na základě výše obsaženého lze podle mého názoru proto tvrdit, že NFT tím, že obsahuje ve svém kódu dílo autora, splňuje druhý zákonný požadavek, a proto je výsledkem tvůrčí činnosti.**

26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (dále jenom „Bernská úmluva“)

²⁷ KEVIN ROOSE, *Buy This Column on the Blockchain!* N.Y. TIMES (June 30, 2021), <https://www.nytimes.com/2021/03/24/technology/nft-column-blockchain.html>

²⁸ ČÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KŘÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. *Autorský zákon: Komentář*. ASPI Wolters Kluwer k §2 odst. 1 Autorského zákona

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.11.2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007

Zákonný požadavek na jedinečnost tohoto výsledku tvůrčí činnosti autora se posuzuje zvlášť u každého díla. Můžeme si představit NFT, který obsahuje unikátní obraz, jenž byl namalován autorem, čímž naplňuje požadavek jedinečnosti. Zároveň však můžeme představit i situaci, kdy existuje celá kolekce tokenů a jediným odlišovacím znakem, je jejich kód, a z toho plynoucí odlišné umístění v blockchainu. Takovým tokenům naopak nelze přiznat znak jedinečnosti. Pokud však půjde o rozmnoženinu díla jedinečného, tak se na této jedinečnosti díla nic nemění.

Posledním definičním znakem autorského díla je jeho objektivně vnímatelná podoba. Samotný zákon uvádí, že tato podoba může být i elektronická³⁰. S ohledem na skutečnost, že NFT je digitální token, je nesporné, že tento požadavek je naplněn také, protože jeho obsah je možné vnímat.

V situaci, kdy máme zjištěno, že v případě NFT se jedná o autorské dílo, můžeme nadále pokračovat v našem zkoumání. Obsah autorského práva je rozložen na majetková a osobnostní práva³¹. Ačkoliv mají různou povahu, spojuje je to, že autor díla se jich nemůže, a to ani zčásti, vzdát. Majetková práva, na rozdíl od práv osobnostních, je autor však oprávněn udělit licenci ve které poskytne část svých práv. Ve sféře NFT nevzniká žádný konflikt ve sféře osobnostních práv – autor vytvoří dílo, které vyjádří tím, že ho převede do podoby tokenu a okamžikem zakotvení tokenu na blockchainu je možné dílo považovat za zveřejněné, navíc za situace, kdy autor doposud své dílo nezveřejnil.³² Majetková práva k dílu se dělí na velkou skupinu práv, jejichž výčet uvádí Autorský zákon v tzv. katalogu práva dílo užit³³. V souvislosti s NFT se většinou hovoří o právu na rozmnožování díla a sdělování díla veřejnosti, v některých případech i o právu na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla a právu na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla.

Právo na rozmnožování je pro NFT klíčové, a to kvůli otázce, jak token vznikl. Tím však nemyslím technický proces vzniku, protože každé NFT musí vzniknout z díla, které bude činit digitální podklad. Budeme se tedy zabývat NFT v autorskoprávní rovině. NFT jako viditelný produkt kódu (obrázek, video) může vzniknout buď na základě samostatného podkladového

³⁰ Viz. poznámka pod čarou č. 25

³¹ § 10 Autorského zákona

³² § 11 Autorského zákona

³³ § 12 odst. 4 ve spojení s § 12 odst. 1 Autorského zákona

díla, které autor sám považoval za dílo dovršené, resp. neměl v plánu ho měnit. A to způsobem, že se zčásti, anebo zcela zakládá na obsahu podkladového díla³⁴, anebo že token je prvním vyjádřením díla, které autor považuje za dokončené, a tak je svou povahou dílem zcela samostatným.

První případ, tedy vznik z podkladového díla, lze považovat za nepřímou rozmnoženinu již existujícího autorského díla. Za nepřímou se rozmnoženina podle názoru některých autorů odlišujících pro potřeby komentáře podoby rozmnoženin mj. podle přímočarosti či způsobu pořízení rozmnoženiny považuje tehdy, pokud vyjádřila dílo jiným způsobem, než je bezprostřední zreprodukování, a také v případě kdy rozmnoženina změnila svou formu oproti původnímu dílu³⁵. Skutečnost, že NFT lze brát jako rozmnoženinu, se zakládá na tom, že navzdory své nemateriální povaze je zachycena na serverech blockchainu a může být veřejně zpřístupněna přes jakýkoli technický prostředek k tomu vhodný, čímž je naplněn požadavek nauky a zákona na rozmnoženinu jako „zachycení díla do hmotného nosiče schopné objektivně vnímatelného vyjádření díla“³⁶. Prokázat, že se jedná o nepřímou rozmnoženinu, je možné tak, že ke vztahu NFT-podkladového díla předložíme k porovnání vztah fyzická fotografie-elektronická fotografie. Elektronická fotografie je nepřímou rozmnoženinou, protože byla zreprodukována, ale podstatně jiným způsobem, než by bylo její pouhé kopírování: byla vytvořena elektronická kopie, a proto je tato kopie nepřímou rozmnoženinou originální fotografie. Stejně tak to bude i ve vztahu mezi NFT-a podkladovým dílem. Podkladové dílo existovalo v nějaké určité podobě, posléze vznikla kopie, která jej kopíruje, ale ne bezprostředním způsobem vůči němu, nýbrž se umísťuje na blockchain. Pokud by však podkladové dílo existovalo v digitální podobě, je druh rozmnoženiny předmětem zvláštního zkoumání, které se musí provádět v jednotlivých případech samostatně. Nutno podotknout, že se může jednat o přímou či nepřímou rozmnoženinu, v obou případech však požívá stejné právní ochrany jako jakákoliv jiná fyzická anebo digitální rozmnoženina. Důležitá je také skutečnost, že NFT kvůli odvozenosti od původního díla nikdy nezíská status samostatného autorského díla – navždy zůstane pouhou rozmnoženinou. Situaci by mohlo napravit to, že autor bude považovat svůj token a původní dílo za jeden celek³⁷.

³⁴ Představit si pod tím můžeme NFT Mickey Mouse, který vznikl z autorského díla Walta Disneyho.

³⁵ IVO TELEČ, PAVEL TŮMA; Autorský zákon. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s 180.

³⁶ IVO TELEČ, PAVEL TŮMA; Autorský zákon. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s 178.

³⁷ Příkladem takových tokenů může být kolekce americké internetové celebrity Logana Paula „99 originals“, ve které se jednotlivé součásti NFT kolekce prodávají a budou prodávat spolu s fyzickou kopií fotografie.

Druhý případ, tedy vznik NFT jako zcela unikátního díla, spadá pod definici autorského díla. V tomto případě autor vytvořil nějaký objekt, přičemž pojal záměr z něj vytvořit NFT; tedy materiální dílo zde představuje vývojovou část díla, což nevyklučuje vznik autorského práva k dílu³⁸. Autor však musí mít na paměti, že jeho dílo i před vznikem samotného tokenu musí naplňovat zákonné požadavky díla, vzhledem k tomu, že proces tokenizace nemůže zhojit vadu díla. Otázkou v tomto případě je, jak autor může naložit s materiálním dílem po vzniku tokenu. Také tady se nabízejí dva způsoby: materiální dílo zničit³⁹, anebo ho považovat za součást tokenu⁴⁰. Oba způsoby však mají naprosto stejný důsledek – způsob, který si autor vybere, neohrožuje postavení tokenu a díla chráněného autorským právem, které je v tokenu vyjádřeno.

V závěru této kapitoly je nutné rozebrat doktrínu shodnou jak pro český, resp. evropský systém, tak pro americký právní systém. Jedná se o doktrínu vyčerpání autorského práva (prodejem) neboli „First-sale doctrine“. Její podstatou je to, že prvním prodejem, jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem, jsou práva autora na rozšiřování vyčerpána ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla⁴¹.

„Standardní“ doktrína vyčerpání autorského práva vychází z prodeje originálu nebo rozmnoženiny díla, které má hmotnou podobu. Avšak vývoj judikatury Soudního dvora Evropské Unie (dále jen „Soudní dvůr“) tento závěr změnil, resp. rozšířil i na nehmotná autorská díla⁴². **Můžeme tedy uvažovat, že doktrína vyčerpání autorského práva by mohla být uplatňována i v případě NFT**, tedy po první řádné koupi tokenu nabyvatel již nemusí vyžadovat souhlas „mintera“ pro budoucí převody. Pokud by Soudní dvůr z doktríny vyčerpání autorského práva NFT vyloučil, mohlo by to mít ničující dopady na budoucí rozvoj této industrie, protože požadavek na opětovný souhlas „mintera“ s jakýmkoliv dalším převodem by byl zátěží jak pro něj, tak i pro kupující, kteří by nikdy neměli šanci volně disponovat s tokenem.

³⁸ § 2 odst. 3 a § 9 odst. 1 Autorského zákona

³⁹ CRISTINA CRIDDLE „Banksy art burned, destroyed and sold as token in „money-making stunt“ (March 9 2021) <https://www.bbc.com/news/technology-56335948>

⁴⁰ Viz. poznámka pod čarou č. 38

⁴¹ PETR PRCHAL „Limity autorskopravní ochrany“, Disertační práce, PF UPOL (15.7.2015)

⁴² Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 3.7.2012, sp. zn.C-128/11.

Je důležité dodat, že podle judikatury Soudního dvora, pokud je předmětem obsahujícím autorské dílo po prvním oprávněném uvedení na trh změněno natolik, že představuje novou reprodukci daného díla, pak je k legálnímu rozšiřování takového předmětu nutný opětovný souhlas nositele⁴³. I když se tento názor týkal materiálního autorského díla, které bylo razantně pozměněno prvním kupujícím, lze předpokládat, že by Soudní dvůr uplatnil stejný názor i v případě NFT, které by byly převedeny mimo blockchain do reálného světa bez výslovného svolení k tomu obsaženého v licenční smlouvě. Tedy jakýkoliv převod kopie nebo rozmnoženiny díla mimo blockchain anebo na jinou blockchainovou síť by vyžadovala souhlas autora („mintera“). Tuto problematiku podrobněji rozebereme v následující kapitole.

⁴³ Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 22.1.2015, sp. zn. C-419/13

Průnik NFT a autorského práva

Na začátku této části mé práci je nutné zrekapitulovat klíčové závěry z přechozích kapitol. NFT je stav díla, který je vyjádřen v unikátním kódu obsaženým na blockchainu, **jenž odkazuje na určitý obsah a současně slouží k ověřování své platnosti**. Vzniká tokenizací díla a jeho umístěním na blockchain. Může vzniknout jako nepřímá rozmnoženina již existujícího díla, anebo jako konečná verze díla s vývojovou částí, kterou představuje dílo hmotné. Jelikož NFT je stavem díla, záleží na původním dílu, jestli bude naplňovat zákonné požadavky, aby mohlo být uznáno za autorské dílo. Lze se domnívat, že doktrína o vyčerpání autorského práva je, i přes absenci výslovného vyjádření v judikatuře, uplatnitelná na NFT a první řádný nabyvatel tokenu tedy není omezen ve svém právu na následný převod zakoupeného díla či rozmnoženiny souhlasem „mintera“.

V první části této kapitoly se zaměřím na převod NFT a to, jak se různí „minteri“ vypořádali anebo nevypořádali s převodem práv ke svému dílu a problémy, které z toho mohou vzniknout; přitom zohledním i role třetích stran v těchto okolnostech. Následně přejdeme na část, ve které prozkoumáme různá porušení autorského práva, kterých NFT (či spíše jejich „minteri“ a nabyvatelé) mohou být způsobilé a zaměříme se i na zatímní judikaturu, jež se těmito skutečnostmi zabývala.

Převod NFT. Kde a jak?

Tuto část je potřeba začít vyvrácením populárního omylu v NFT světě, že převodem samotného tokenu se zároveň převádí i autorské právo, jež k tomuto tokenizovanému dílu náleží. Toto tvrzení má své opodstatnění, ale není zcela přesné. Jak jsem uváděl výše, autor má osobnostní a majetková práva ke svému dílu (viz Kapitola 3.). Osobnostní práva ani jejich výkon k svému dílu autor nemůže převést na jinou osobu, totéž platí i pro práva majetková, výkon, kterých však může autor převést cestou licenční smlouvy. „Dispozice s majetkovými autorskými právy je možná pouze na základě konstitutivního převodu oprávnění dílo užít (tj. licence), které je součástí ve zbytku nepřevoditelného obsahu absolutního autorského práva.“⁴⁴

⁴⁴ IVO TELEEC, PAVEL TŮMA; Autorský zákon. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 336.

Tím pádem s převodem tokenu může být uzavřena licenční smlouva, kterou „minter“ postoupí nabyvateli natrvalo svou licenci, nikoli však autorské právo k dílu obecně – pořád zůstávají vydavateli tokenu. Podle mého názoru by nutnou součástí jakékoliv dohody o převodu NFT jako autorského uměleckého díla (včetně ústních) měla být doložka obsahující licenční smlouvu, která by určovala rozsah a způsoby užití díla. Například určení, jestli má nabyvatel právo na vytvoření fyzické kopie díla nebo vytvoření dalších rozmnoženin díla. Taková licenční smlouva by mohla být obsažena ve „smart contractu“. Pokud smlouva o převodu neobsahuje žádné podobné ujednání, tak nabyvatel nezískává žádné právo k užití autorského díla. Dokonce je otázkou, jestli při absenci licenční smlouvy u převodu NFT je možné umístění tokenu na osobní internetové stránce nabyvatele, pokud je přístupná veřejnosti. Licenční smlouvy jsou přitom poměrně nečastou záležitostí u převodu tokenů, což můžeme připsat buď tomu, že valná většina „minterů“ nerada poskytuje licence k užití svých uměleckých děl, anebo tomu, že obecně strany převodu NFT zanedbávají právní stránku své transakce.

Není potřeba uvádět, že absence licenční smlouvy zeslabuje právní postavení nabyvatele tokenu, situace se však může zkomplikovat ještě více. Představíme-li si teoretickou situaci, že „minter“ a první nabyvatel se dohodli mezi sebou na převodu NFT, mezi těmito stranami byla sepsána licenční smlouva na určitou sadu způsobů užití díla (např. právo využívat dílo ke komerčním účelům). Nabyvatel je vlastníkem tokenu a je osobou disponující licencí k užití tokenizovaného díla v určitém rozsahu a způsoby, „minter“ dostal finanční odměnu a stále má autorské právo vůči svému dílu. Později se nabyvatel rozhodne (jak je typické pro NFT svět), jím vlastněný token převést (prodat), což i učiní. Můžeme s jistotou tvrdit, že pokud byl token řádně nabyt od „mintera“, tak je ve vlastnictví, resp. v držení, prvního nabyvatele a může stejným způsobem přejít do vlastnictví jakéhokoliv dalšího nabyvatele. Je to však v souladu s licenční smlouvou, která byla uzavřena mezi „minterem“ a prvním nabyvatelem?

Licenční smlouva byla řádně uzavřena mezi oběma stranami a vztah založený touto smlouvou pořád trvá. Takže může nastat situace, kdy osoba disponující tokenem a osoba, která je stranou licenční smlouvy, není totožná. Taková situace je lehce řešitelná prostřednictvím institutu postoupení smlouvy⁴⁵. Avšak iniciativa a postoupení smlouvy podle této zákonné úpravy by měla přicházet od strany, která (v našem případě) má licenční smlouvu. Nicméně tato strana nemusí chtít tuto smlouvu převádět dál. Takže situace s konfliktem mezi vlastníkem NFT a

⁴⁵ § 1895 a násl. zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

stranou licenční smlouvy je neřešitelná, pokud nastala. Nicméně ji lze lehce odvrátit, pokud zakotvíme licenční smlouvu přímo v „smart contractu“ – díky tomu by tato smlouva přecházela spolu s tokenem, anebo se nabízí druhý způsob, a to ten, že předmětná licenční smlouva bude obsahovat podmínku, že strana smlouvy musí vlastnit i samotný token.

Tady je vhodné pozitivně ohodnotit roli online-tržišť, protože jejich obchodní a služební podmínky (pokud nějaké existují) jsou závazné pro obě strany převodu, a tím přebírají regulaci autorskoprávního aspektu převodu na sebe. Podmínky online-trhu tedy mohou zcela odstranit autorskoprávní potíže související s převodem tokenu.

Porušení autorského práva s NFT

Jak již jsem několikrát zmiňoval výše, základem pro jakýkoliv NFT musí být digitalizované dílo, které převedeme do kódu a umístíme za poplatek na blockchain, který může být buď soukromý či veřejný. V této větě formálně popisující vznik NFT jsou obsaženy dva problémy, které trápí NFT svět.

První problém je autenticita vlastníka. Na veřejném blockchainu nikdy nemůžeme poznat, jestli je „minter“ doopravdy tím umělcem, za kterého se vydává, a tedy zda má autorské právo vůči dílu, anebo není. Jak můžeme vědět, že vystavený obraz jako NFT od Banksyho je opravdu od Banksyho, tedy že nevznikl porušením autorských práv k dílu, ale pohybuje se v jejich rámci? Odpověď na tuto otázku je krátká – pokud vydání NFT není spojeno s nějakým veřejným tvrzením jeho domnělého autora, nemůžeme s jistotou říct, že tento token doopravdy vydal ten, kdo k tomu měl práva. Jednoduše řečeno, nemůžeme technicky zabránit vydání NFT tokenu neoprávněnou osobou. Co však můžeme, je zabránit této osobě s tokenem nakládat a jakkoliv jej převést. Jelikož většina převodů se odehrává na online-tržištích, postačí jenom krátká KYC-procedura⁴⁶, která umožní potvrzení (anebo vyvrácení), že osoba, která vydala token je opravdu tou osobou, jež k tomu měla právo. Bohužel v současné době, kvůli absenci jakékoliv zákonné regulace online-tržišť, ke KYC proceduře přistoupil jen zlomek tržišť, protože tím logicky zvyšují své náklady.

⁴⁶ KYC – Procedura „Know Your Customer“. Zákonnou povinností je, aby poskytovatelé určitých služeb, zkontrolovali totožnost příchozího uživatele před umožněním využití jejich služeb. Často se používá v bankovním sektoru.

Jiným způsobem, který by mohl vyřešit problém s pochybností, kdo vydal token, by mohlo být vydání tohoto tokenu na soukromém blockchainu. Tento druh blockchainu zaručuje, že osoba, která vydala token, byla pozvána správcem sítě a tento správce zároveň ověřil i totožnost „mintera“. Někteří šli ještě dále, např. americká basketbalová liga NBA vytvořila svůj soukromý blockchain k tomu, aby prodávala své tokeny. Je logické, že v tomto případě žádné pochyby o tom, jestli tokeny byly vydány oprávněně, nemohou vzniknout.

Druhým problémem je to, jestli vydavatel NFT mohl token vůbec vydat, tedy jestli jeho vydání bylo v souladu s vůlí autora. Anonymita blockchainu může vést, a také vede k tomu, že vzniká mnoho tokenů, které mají podkladové dílo, ale autor tohoto díla vůbec neví, že k tomuto došlo, a že bylo takovým razantním způsobem zasaženo do jeho práv. Problém se prohlubuje i tím, že nikdo, až na „mintera“ anebo případně vlastníka tokenu (záleží na tom, jak to bude upraveno v „smart contractu“ či podmínkách online-tržiště), nemá oprávnění token odstranit z blockchainu. Autor může zabránit případnému převodu na online-platformě tím, že se obrátí na jejího správce, ale „minter“ může přejít na jinou platformu. Takovému porušení bohužel předejít nejde.

Jinak to je v případě, kdy rušitel vytvoří ke své propagaci svůj soukromý blockchain, jak to bylo v případě soudního sporu, kde byla žalobcem společnost Playboy, která stála proti dvěma žalovaným — Playboyrabbitars.app a Playboyrabbit.com. Playboy prodával svou NFT kolekci na soukromém blockchainu na webu Playboyrabbitars.com, ve stejnou dobu však protistrana sporu prodávala tokeny, které byly téměř identické jako tokeny od Playboye, a navíc na skoro identických webech. Jelikož rušitelé vlastnili svůj web, a v důsledku toho nebyli anonymní, podařilo se společnosti Playboy zabránit zneužívání svého práva, zastavit prodej tokenů ze strany žalovaných a získat kompenzaci⁴⁷. Nutno podotknout, že Playboyi také pomohlo to, že nastalá situace nespádala do oblasti pouhého porušení autorského práva, nýbrž i do odvětví nekalé soutěže, což umožnilo obdržení vyšší kompenzace.

Co je ale důsledkem obou z těchto problémů? Důsledkem neoprávněného jednání je zásah do autorského práva k dílu, z jehož digitalizované podoby token vznikl. K neoprávněnému jednání může být i jednání autora samého, jakým je např. umístění NFT autorem, který licenční

⁴⁷ United States District Court, S.D. New York, November 13, 2021. 21 Civ. 08932 (VM)

smlouvou poskytl výhradní neomezenou licenci k užití díla jinému⁴⁸. Určitému druhu porušení se bránit dá, a to buď jednáním online-tržišť v podobě nastavené KYC procedury, anebo soudní ochranou. Proti jinému typu porušení (např. existenci neoprávněně vydaného tokenu na blockchainu) se bránit nelze.

Navíc, NFT s sebou nezřídka přinášejí komplikace spojené s licencováním díla, pokud je obsahují. I přesto se však domnívám, že v případě NFT se nejedná o dočasný jev a věřím, že NFT zůstanou na světě nadále, a tedy v koexistenci s autorským právem. Důvody k tomu uvedu v závěrečné části své práce.

Nesmíme však opominout i přínosy NFT. Patří mezi ně například automatické vyplácení provize při prodeji tokenů, což je velmi pohodlné pro autora z finančního hlediska. Další výhodou je rýze autorskoprávní. Autor, který se rozhodl, že originál jeho díla bude digitálním souborem (např. fotograf se rozhodl, že za dokončené dílo bude považovat fotografii v JPEG formátu) se vždy potýká s tím, že jakákoliv další digitální kopie tohoto díla bude zcela totožná původní verzí, a tak již nebude možné odlišit rozmnoženinu od originálu. NFT tuto komplikaci řeší tím, že umístí originál na blockchain v podobě tokenu a tím ho navždy odliší od jiných digitálních souborů.

⁴⁸ Takto tomu bylo i v soudním sporu mezi Quentinem Tarantinem a Miramaxem. Tarantino vydal NFT kolekci, která se zakládala na postavách z filmu „Pulp Fiction“, k němuž má autorské právo k záznamu. Společnost Miramax však má licenci ke všem ostatním majetkovým právům plynoucím z filmu. Soudní spor se zakládal na otázce, jestli Tarantino měl oprávnění tokeny vydat. Jelikož spor skončil mimosoudní dohodou, možnost zjistit, jestli Tarantino měl, anebo neměl, oprávnění k vydání, však neexistuje.

Závěr

Fenomén NFT má hodně problémů. Většinu z nich jsem zmínil anebo nastínil ve své práci. Nicméně se domnívám, že pozitiva NFT nabývají takové intenzity, že převáží negativa. Například zmíněná skutečnost, že ve „smart contractu“ lze nastavit automatické vyplácení provize při každém prodeji tokenu, usnadní umělcům proces zpeněžení svých děl, anebo existence díla na blockchainu mu může zaručit „věčnost“ z hlediska matematicko-technických procesů.

V současnosti, pokud se autor rozhodne, že originál jeho díla bude mít pouze digitální podobu, je srozuměn s tím, že dílo nebude mít žádnou originalitu na webu v technickém smyslu. Originální dílo v JPEG formátu se nedá odlišit od své rozmnoženiny ve stejné formě. Přínosem NFT tedy je skutečnost, že dovoluji určit digitální originál díla, a tedy i jeho původ, což v případě jiného vyjádření digitálních děl nejde.

Navíc, většinu problémů blockchainu je možné odstranit jenom pomocí méně rozsáhlé právní regulace. NFT nepovažuji za autorské dílo, protože představuje podle mého názoru pouze nový stav podkladového díla (jako ve vztahu digitální fotografie-fyzická fotografie), tedy žádná novelizace Autorského zákona nebude potřebná. Stačí pouze uložit povinnosti online-tržištím, aby prováděla KYC-proceduru vůči svým uživatelům a oba problémy (autenticita autora i neoprávněné vydání tokenu) odpadnou, protože neoprávněný „minter“ bude vědět, že ačkoliv úspěšně vydá NFT, nebude jej moct následně prodat na jakékoliv online-platformě, což ho odradí od parazitování na cizím autorském díle.

Regulace by měla vztahovat také na „mintery“ NFT. Uložení zákonné povinnosti připojovat doložku upravující licenci vztahující se k tokenu při jeho převodu (prodeji), právě jim (anebo opět online-tržištím) by utlumila jakýkoliv autorský spor v této sféře.

Seznam literatury

Seznam použité literatury

IVO TELEC, PAVEL TŮMA; Autorský zákon. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

PETR PRCHAL „Limity autorskoprávní ochrany“, Disertační práce, PF UPOL (15.7.2015)

HOLCOVÁ, I. a kol. (CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KŘÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P.) *Autorský zákon: Komentář*. ASPI Wolters Kluwer

DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)* ASPI, Wolters Kluwer.

VANDA KOCIANOVÁ, Blockchain a Autorské právo, Diplomová práce, PF UK (31. srpna 2022).

Seznam judikatury

United States District Court, S.D. New York, November 13, 2021. 21 Civ. 08932 (VM)

Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 3.7.2012, sp. zn C-128/11

Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 22.1.2015, sp. zn C-419/13

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.11.2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 30.4.2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007

Seznam použitých právních předpisů a legislativních dokumentů

zákon. č. 121/2000 Sb., Autorský zákon

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Vyhláška č. 133/1980 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1889, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971

Seznam použitých internetových zdrojů

CRISTINA CRIDDLE „Banksy art burned, destroyed and sold as token in „money-making stunt“ (March 9 2021) <https://www.bbc.com/news/technology-56335948>

KEVIN ROOSE, *Buy This Column on the Blockchain!* N.Y. TIMES (June 30, 2021), <https://www.nytimes.com/2021/03/24/technology/nft-column-blockchain.html>

Terms Of Service, 7. Intellectual Property Rights, OpenSea, <https://opensea.io/tos>

SHOBHIT SETH, „Public, Private, Permissioned Blockchains Compared“ Investopedia (28. července 2022) <https://www.investopedia.com/news/public-private-permissioned-blockchains-compared/>

Josie Thaddeus-Johns, *What Are NFTs, Anyway? One Just Sold for \$69 Million*, N.Y. TIMES (Oct. 4, 2021), <https://www.nytimes.com/2021/03/11/arts/design/what-is-an-nft.html>

Peter Popham, televizní pořad „Independent on Sunday“, Sunday 13 October

LegalEagle, *NFTs Are Legally Problematic ft. Steve Mould and Coffezilla*, YouTube, na 1:12 (27. dubna 2022), https://www.youtube.com/watch?v=C6aeL83z_9Y&t=10s&ab_channel=LegalEagle

CoinDesk, *NFTs and the Law*, YouTube na 2:33 (10. března 2021), https://www.youtube.com/watch?v=L_8j5T4UNZo&ab_channel=CoinDesk

SAM DALEY, *What is Blockchain?* Builtin (31. srpna 2022) <https://builtin.com/blockchain>

ANDREW ZAPOTOCHNYI, *What are Smart Contracts?* Blockgeeks (19. října 2022) <https://blockgeeks.com/guides/smart-contracts/>